

Ennyit az útról. Ennél is fontosabbak a politikai helyzettel összefüggő dolgok. Mi itt teljesen el vagyunk vágva [a] hírektől; lapoktól, hetekkel vagy hónapokkal cammogunk az események után. De így van a Quai d'Orsay-n is, melynek még most sincsenek közvetlen kapcsolatai Budapesttel. Belpolitikai információnk abban csúcsosodik ki, hogy a reakció kezd erőre kapni, a tisztogatás enyhe, és nem megy minden ügy, mint a karika-csapás. Külpolitikailag: a csehszlovákkérdésben látjuk a kormány álláspontját, de nem látjuk, hogy a csehszlovák kormány lakosságcsere-politikájára nézve van-e valahol a magyar álláspont mellett támogatás. Egyáltalában: a határkérdés teljesen eldöntött-e már, s a magyaroknak még annyi joguk sem marad, hogy álláspontjukat legalább papíron kifejtsek, és le kell nyelniük mindenféle békát? Én itt mindenféle állásfoglalást, elégedetlenkedő hangot egyenesen leállítottam, mert tudom, hogy ilyen dolgokkal csak a régi nem nem sohás malmokra hajtánók a vizet. De ez nem jelenti azt, hogy ne várnám a kormánytól a védelmet a túlkapásokkal szemben és a tisztességes talpra állást.

Ugy veszem észre, hogy a reakció, amint régebben is sejtettem, a kiscgazdapárt jobbszárnyán igyekszik benyomulni, és kívülről Eckhardt úr immár centruma is lett minden effajta mesterkedéseknek. Szeretnék többet is tudni róla. Egyáltalában: kívánnám ismereni elgondolásodat, a jövőre terveidet és programodat arra nézve is, miként látod magad munkáját otthon a mai helyzetben a fennálló pártok között. Van-e valami közvetett érintkezésed is a hazaiakkal. Itt pár nap múlva kezdődik a szakszervezeti kongresszus, és erre érkezik hazulról is három delegátus. Ezek talán tudnak majd információkat adni.

Még egyet! Arra nézve nincs lehetőség, hogy Párizson át vedd hazafelé utadat?

A múltkor írtam Garbairól. Szeretném, ha gondolkoznál felőle. Nagyon lejárt a kompromittálta magát a munkásközvélemény előtt a német megszállás alatti nyilatkozataival, és vele együttesen dolgozni lehetetlenség. Csatlakozzék másokhoz, olyanokhoz, akik elnézik tört cserepeit. Ha a „Világosság” szocialistáinak nem kell, miért üssük mi lovaggyá kétes politikájával együtt? Mozgalmunknak ugyan tagja, de ez nem ad neki jogot vezéri szerepelgetésre.

Jólesnék, ha elfoglaltságod dacára szentelnél pár sort már egyszer nekem is, ha már nem lehetünk állandóbb kontaktusban, mert csak az ügynek árt, ha rendszeresen válasz nélkül maradnak leveleim, és így állok izolálva.

Feleséged kezeit csókolva, sok szeretettel és ragaszkodással köszönt

PIL 704. f. 81. ó. e. (eredeti)

¹ Károlyi Judith 1942–45-ben De Gaulle Szabad Francia Erőinek munkatársa, mint a francia hadsereg tisztje Németországból tért vissza a győzelem után Párizsba.

² Darvas Simon radikális újságíró, az első világháború alatt a Galilei-kör elnöke, majd titkára, a forradalmak után emigrált. Erdélyben lapkiadó és szerkesztő, a harmincas években Budapesten élt. 1938-tól Londonban Károlyi követője, 1958-tól haláláig (1969) az Angliai Magyar Zsidók Egyesülete *Hirudójának* szerkesztője.

147. HAROLD LASKI KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Braintree, 1945. szeptember 19.)

My dear friend Károlyi,

If you are free on Tuesday next (24th) at 12 noon, and could come to my London house, then, it would, of course, be a pleasure to give you any help I can.

With warm regard to you both,

Yours very sincerely

PIL 704. f. 81. ó. e. (eredeti)

Kedves Károlyi barátom,
 Ha ráér jövő kedden (24-e) déli 12-kor és el tud jönni londoni házamba, akkor természetesen örömmel segítek Önnek bármiben, amiben tudok.
 Sok jót kívánva mindkettőjünknek,
 az Önök

148. KÁROLYI MIHÁLY BÖLÖNI GYÖRGYHÖZ

(Guildford, 1945. szeptember 21.)

Kedves Bölöni,

Köszönettel vettem szeptember 15-i leveledet. Egyelőre konkrét választ nem adhatok, mert hazautazásom még mindig a levegőben lóg. Lehet, hogy az angol kormány azon az állásponton van, hogy amíg Magyarország kérdése hivatalosan nem rendeződik, az én ügyemet sem intézik el véglegesen, mert ez részükről más vonatkozásban is elkötelezettséget jelentene. Ezért nem tudok a külügyminiszterrel vagy más miniszterrel sem beszélni. Csupán a Foreign Office hivatalnokaival állok érintkezésben.

Miután az ügyek így állnak, hiábavaló volna Veled akár Bécsben, akár Párizsban rendezvous-t megbeszélni, bármennyire szeretném is ezt.

A magyar újságok híradása szerint engem a nemzetgyűlés megnyitására, szeptember 5-re hazavártak, sőt első szónoknak voltam hirdetve. Ezek szerint a magyar kormány nem ismeri a nehézségeket.

Amennyiben Te érnél előbb haza, arra kérek, hogy beszélj meg otthoni megbízható vezetőikkel a következőket:

1. Tekintettel arra, hogy a földreformot hál'Istennek már keresztülvitték, ebben a vonatkozásban már nincs szükség többé rám, viszont hosszú külföldi tartózkodásom alatt szerzett tapasztalataim és összeköttetésem mint külpolitikai tanácsadót, azt hiszem, használhatóvá tennének.

2. Addig is, amíg Magyarország hivatalos elismerésben részesül, mint félhivatalos külpolitikai tanácsadó járhatnék el Londonban, és ellensúlyozhatnám a Lady Listowel-féle mérgező propagandát. Miután a londoni terepet jól ismerem és sok embert ismerek, kellő energiával át tudnám törni a Magyarország elleni hivatalos hangulatot.

3. A csehszlovák-magyar ügy elmérgesedése ügyében is esetleg el tudnék valamit érni, de csakis akkor, ha valamiféle hivatalos megbízást kapnék. Éppen tárgyalóképességem megőrzése miatt hallgattam eddig, s csak magánlevelekben figyelmeztettem Fierlingert, Ripkát és Masarykot jelenlegi politikájuk veszélyére. Amint hallom, Jászi és Vámbéry is írtak egy memorandumot ebben az ügyben.¹

4. Természetesen mielőtt ehhez a munkához hozzálátnék, előbb haza kell mennem, de sem Neked, sem nekem nem szabad elfelednünk, hogy 27 év óta távol vagyunk, és a magyar életet jóformán nem ismerjük. 27 év nagy idő, és amit elmulasztottunk, nem lehet 1-2 hét alatt behozni. A nagy külpolitikai vonalakat azonban ismerjük, és mindketten hasznosabbak vagyunk künn, mint odahaza, legalábbis egyelőre. Lassanként majd meg fogunk ismerkedni az otthoni légkörrel. Előbb a vezető politikusokkal kell a kérdéseket megtárgyalnunk, és meg kell ismernünk azokat az embereket, akik ma a magyar politikában szerepet játszanak.

5. Nagyon fontos volna az emigráció likvidálása. Ez persze nem vonatkozik az amerikai emigránsokra. Azonban egy progresszív magyar kormánynak nem érdeke, hogy